

چرا برخی قیمت‌های داخلی همپای نرخ ارز نزدیک به سه برابر شده‌اند؟
دکتر محمدرضا رفعتی، مشاور ارش ریسی موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی
ابرار اقتصادی

سه برابر شدن قیمت ارز در سال گذشته شوک بزرگی به اقتصاد کشور وارد ساخته است و طبیعی است که قیمت محصولات داخلی نیز به میزان وابستگی آنها به واردات (و حتی بیشتر از آن به دلیل آثار تحریم) با افزایش هزینه تولید و قیمت رو به رو شوند. اما رشد تقریباً پا به پای قیمت برخی از محصولات که وابستگی چندانی به واردات ندارند (نظیر فولاد، مس، محصولات پتروشیمی، چای، برخی اقلام دارویی، خودرو و) با قیمت ارز چه دلیلی دارد؟! مگر این صنایع مدعی خودکفایی تا ۹۰ و ۹۵ درصد نبودند؟

در این ارتباط چند نکته که معمولاً از آن غفلت می‌شود، قابل ذکر است.

اول: بین وابستگی به محصول نهایی (مثلاً برنج) با وابستگی به نهاده‌های وارداتی تفاوت وجود دارد. در مورد اول، در صورت قطع واردات، عرضه داخلی متناسب با سهم واردات کاهش می‌یابد. اما در مورد نهاده‌های وارداتی فاقد جایگزین داخلی، قطع واردات می‌تواند به توقف کامل تولید و عرضه منجر شود.

دوم: به نظر می‌رسد برخی از تولیدکنندگان داخلی، بطور مشخص تولیدکنندگان محصولات فلزی و پلیمری از قدرت انحصاری و درجه تمرکز بالای خود سوء استفاده نموده و قیمت‌ها را بیش از افزایش هزینه‌ها بالا برده‌اند. شاهد این موضوع، افزایش شدید قیمت سهام و EPS این شرکتهاست. این امر باعث تشدید افزایش هزینه و قیمت تولیدکنندگان دیگر محصولات نهایی شده است.

سوم: چند نرخ بودن قیمت ارز و کمبود آن باعث گردیده که بسیاری از تولیدکنندگان مدعی استفاده از ارز آزاد شوند، ولو اینکه بخشی از آن را به گونه‌ای دیگر دریافت کرده باشند.

چهارم: افزایش قیمت ارز باعث افزایش شدید قیمت ریالی صادرات گردیده و درخصوص کالاهای قابل مبادله به تولیدکنندگان انگیزه بیشتری برای صادرات به عوض عرضه محصول در داخل داده

است. همزمان، سه برابر شدن قیمت محصولات وارداتی رقیب نیز از فشارهای رقابتی بر تولیدات داخلی کاسته است.

از این رو، مشخص ساختن و یکسان سازی ارزش دریافتی واردکنندگان و نظارت بر قیمت تولیدات آنها در کنار نظارت دقیق بر صنایع پایه و انحصاری و اطلاع رسانی گسترده در این زمینه، می تواند سیکل معیوب گرانی و تورم در کشور را تعدیل و تضعیف نماید.